

<https://lib.iitta.gov.ua/726223/1/nac%20dopovid%202021%20color%201%20%281%29.pdf> [in Ukrainian].

12. Profesiyni standart za profesiiny «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel z pochatkovoї osvity (z diplomom molodshoho spetsialista)» [Professional standard by professions «Primary school teacher of general secondary education», «Teacher of general secondary education», «Primary education teacher (with a diploma of junior specialist)»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#top> [in Ukrainian].

13. Chystiakova, L. O. (2021) Teoriia i praktyka rozvytku ekolohichnoi kultury maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia ta tekhnolohii u protsesi rivnevoi pidhotovky [Theory and practice of the development of ecological culture of future teachers of labor education and technologies in the process of level training]. *Candidate's thesis*. Kropyvnytskyi, Ukraine. [in Ukrainian].

14. Iahupov, V. V., & Svystun, V. I. (2007) Kompetentnisnyi pidkhid do pidhotovky fakhivtsiv u systemi vyshchoi osvity [Competency approach to the training of specialists in the system of higher education.]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Kyievo-Mohylianska akademiia». Pedagogichni, psykholohichni nauky ta sotsialna robota – Scientific notes of the National University «Kyiv-Mohyla Academy». Pedagogical, psychological sciences and social work*, 71, 3–8. [in Ukrainian].

15. Yak budut vprovadzhuvaty profesiyni standart uchytelia [How will the teacher's professional standard be implemented]. (n.d.). *nus.org.ua*. URL: <https://nus.org.ua/articles/yak-budut-vprovadzhuvaty-profesijnjy-standart-uchytelya/> [in Ukrainian]

16. *Intergovernmental Conference on Environmental Education* (1977). Unesco final reportio (pp. 14–26) Tbilisi (USSR)ю

Отримано редакцією 12.10.2022 р.

УДК 377/378.011.3-051:[37.091.313:008]

DOI: 10.31376/2410-0897-2022-3-50-245-251

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРОЄКТНОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Кравець Світлана Григорівна

кандидат педагогічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник
лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання, докторантка

Інститут професійної освіти НАПН України

e-mail: sveta.kindz@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-8878-6241

У статті актуалізовано значення розвитку проєктної культури педагогічних працівників закладів професійної освіти задля підвищення показників інтелектуального зростання держави та досягнення добробуту суспільного життя у воєнний та післявоєнний періоди. Визначено особливості розвитку проєктної культури педагогічних працівників закладів професійної освіти: усвідомленість та примноження результатами проєктної діяльності морально-ціннісної системи й моральної культури суспільства; взаємозалежність і творчо-інноваційне взаємозбагачення проєктної культури із педагогічною культурою; планування та здійснення самоосвітньої діяльності в інтравертній та екстравертній педагогічних системах; проєктування змісту професійної освіти задля забезпечення якісної професійної підготовки майбутніх фахівців; розширення спектру професійних ролей у процесі проєктування та впровадження інноваційних педагогічних технологій; рефлексія результатів проєктної діяльності та прогнозування шляхів самовдосконаленням для ефективного здійснення інноваційно-проєктної діяльності у системі професійної освіти.

Ключові слова: проєктна культура, особливості розвитку проєктної культури, педагогічні працівники закладів професійної освіти.

Постановка проблеми. У сучасних умовах інноваційно-технологічний поступ держави характеризується економічним відновленням усіх секторів економіки задля досягнення добробуту суспільного життя у воєнний та післявоєнний періоди. Визначальним фактором у цих процесах є підвищення показників інтелектуального зростання держави, що досягається зусиллями педагогічної спільноти, яка здатна забезпечувати розвиток людського капіталу шляхом здійснення професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та фахової передвищої освіти (далі – закладах професійної освіти).

План відновлення України за різними секторами економіки та суспільного життя передбачає не тільки відбудову зруйнованої війною інфраструктури, а й побудову абсолютно нової – ефективнішої, сучасної та екологічної. Це стосується й освіти, де поряд із відновленням освітньої інфраструктури будуть реалізовуватися інноваційні освітні реформи, спрямовані на оновлення

освітніх програм, залучення інвестицій у дослідницькі проекти.

У Стратегії розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2023 року заявлено про проблеми щодо недостатньої модернізації освітнього простору з урахуванням випереджувального оновлення змісту професійної (професійно-технічної) освіти на основі динамічних техніко-технологічних змін у галузях економіки та запровадження інноваційних технологій навчання; про низьку активність педагогів у створення гнучких траєкторій для опанування повних/часткових кваліфікацій, затребуваних роботодавцями компетентностей; про низьку мотивацію педагогічних працівників закладів професійної освіти до засвоєння та реалізації нових освітніх технологій, підвищення кваліфікації, стажування на виробництві, самовдосконалення [4]. Нові підходи державної політики у сфері професійної освіти, спрямовані на усунення цих та інших проблем, передбачають активне впровадження проектного підходу щодо створення ефективних моделей професійної освіти і навчання, розроблення інноваційних технологій навчання, реалізації проектів соціального та державно-приватного партнерства.

Новим етапом розвитку держави є надання Україні офіційного статусу кандидата на членство в Європейському Союзі, закріплення якого передбачає нові реформи в усіх секторах економіки, у тому числі в освіті і науці. Цей статус є стимулом для якісних перетворень й консолідації зусиль для досягнення нових цілей у сфері професійної освіти та реалізації інноваційних процесів у соціально-економічному, психолого-педагогічному й організаційно-управлінському аспектах її розвитку [2].

Стратегічні прогнозування розвитку соціальних структур з урахуванням сучасного їх стану, міжнародних тенденцій, відкритість світових організацій та країн Європейського Союзу до інвестування й плідної співпраці актуалізують значення розвитку проектно-культури педагогічних працівників, яка в сучасному науковому осмисленні є прогресивною, життєво і практико-орієнтованою, культуровідповідною, задовольняє потребу формування нових якостей людини XXI століття й сприяє становленню соціальної зрілості особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження особливостей розвитку проектно-культури педагогічних працівників закладів професійної освіти ґрунтується на аналізі наукових праць щодо розуміння сутності понять: «проектна культура» (І. Андрощук, Л. Бачієва, В. Зіневич, В. Сидоренко, А. Брехунець та ін.), «проектна компетентність» (В. Ковальчук, О. Кучерук, Н. Зимівець, К. Петровська, Г. Харченко, О. Шерстюк та ін.), «проектні технології навчання» (М. Артюшина, О. Коберник, Н. Любчак, О. Пометун, Г. Романова, П. Лузан, С. Ящук та ін.).

Мета статті полягає в обґрунтуванні особливостей розвитку проектно-культури педагогічних працівників закладів професійної освіти.

Виклад основного матеріалу. У Державній цільовій соціальній програмі розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022–2027 роки актуалізовано проблеми неефективності програм із підвищення кваліфікації для педагогічних працівників та відсутності механізмів їх мотивації до інноваційної педагогічної діяльності, що й відображається повільними темпами впровадження інновацій у системі професійної освіти [5]. Інноваційний розвиток національної системи професійної освіти можуть забезпечити тільки ті педагогічні працівники, котрі володіють проектною культурою, тобто здатні цілеспрямовано перетворювати освітнє середовище відповідно до соціокультурних цінностей й результативно реалізовувати при цьому індивідуальні та професійні стратегії, свідомо розвиваючи особистісно-професійні якості (дизайн мислення, творчість, креативність, оригінальність, планування, прогнозування, рефлексія тощо) для власної самореалізації та для активної участі у реалізації реформ й впровадженні інновацій.

Проектна культура педагогічного працівника закладу професійної освіти проявляється в контексті його життєдіяльності, базуючись на «системі моральних цінностей, ідеалів, принципів та регулятивів, моральному досвіді людства» [1, с. 500], що визначають моральну культуру й характеризують його як представника різних сфер діяльності: професійної, педагогічної, творчої, громадської, правової та ін. Усвідомлення належності педагогічного працівника до розвитку сфери професійної освіти забезпечує формування системи особистісних та професійних цінностей, їх позитивне перетворення для саморозвитку й задоволення потреб щодо інноваційного поступу сфери, яку вона представляє.

Отже, першою особливістю розвитку проектно-культури педагогічних працівників закладів професійної освіти є усвідомлене ними сприйняття морально-ціннісної системи, моральної культури суспільства та вмотивовані прагнення до її збереження й примноження, розвитку культури

професійного середовища та самореалізації в цьому середовищі шляхом здійснення проєктної діяльності, що розпочинається від креативної ідеї, а призводить до практично цінного для системи професійної освіти результату – розв'язання актуальних завдань, упровадження інновацій, створення нових технологій, продуктів, ресурсів тощо.

Метою професійної діяльності педагогічних працівників закладів професійної освіти (зокрема, викладачів та майстрів виробничого навчання) є організація та здійснення педагогічної діяльності. Наприклад, аналіз професійного стандарту «Педагог професійного навчання» [3] дає змогу з'ясувати, що реалізація педагогом професійного навчання трудових функцій передбачає реалізацію функцій щодо забезпечення професійної підготовки здобувачів освіти (трудова функція: А – «Планування освітнього процесу», Б – «Здійснення освітнього процесу», Ж – «Здійснення моніторингу освітньої діяльності»); щодо особистісного професійного зростання (трудова функція: В – «Здійснення самоосвітньої діяльності» (у тому числі й здатність проєктувати та оптимізувати власне кар'єрне зростання), Г – «Здійснення методичної роботи», Д – «Здійснення дослідно-експериментальної діяльності»); щодо проведення профорієнтаційної роботи та підтримки кар'єрного розвитку учнів» (трудова функція Е). Однак сучасна система професійної освіти відчуває потребу та акцентує увагу на необхідності залучення педагогічних працівників до інноваційно-проєктної діяльності, в основі якої поліфункціональне проєктування: оновлення змісту професійної підготовки майбутніх фахівців; розробка та реалізація інноваційних інтегрованих моделей навчання; створення нових й удосконалення діючих професійних профілів, стандартів та гнучких освітніх програм; розробка проєктів з впровадженням інноваційних методів, форм та технологій навчання; розвиток проєктів з популяризації професійної освіти на регіональному, загальнодержавному та міжнародному рівнях. Означені та інші види інноваційно-проєктної діяльності видозмінюють ознаки педагогічної культури, модифікують культуру праці, розширюють трудові функції педагогічного працівника щодо організації та здійснення педагогічної діяльності тими компетентностями, які проявляються в усвідомленій проєктній діяльності обґрунтованим вибором оптимальних рішень серед їх багатоваріантності. Сучасний педагог професійного навчання має усвідомлювати й виконувати трудову функцію щодо проєктної діяльності, упродовж життя розвиваючись і навчаючись задля підвищення власної проєктної культури та готовності реалізовувати освітні та виробничі нововведення у системі професійної освіти. Саме тому в межах Міжнародного проєкту Erasmus+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні (PAGOSTE)» задля підвищення якості та осучаснення підготовки педагогів для системи професійної освіти в Україні, робочою групою Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України внесено зміни до професійного стандарту «Педагог професійного навчання», зокрема введено трудову функцію «Здійснення проєктної діяльності», що конкретизується здатністю до проєктної діяльності у сфері освіти та здатністю реалізовувати національні та міжнародні проєкти у сфері освіти та партнерства. Проєкт оновленого професійного стандарту на етапі громадського обговорення (<https://cutt.ly/UViGcdq4>). Особливістю розвитку проєктної культури педагогічного працівника в цьому контексті є її взаємозалежність із педагогічною культурою, адже проєктна культура, з одного боку, розвивається на основі та за допомогою педагогічної культури й проявляється у сфері педагогічної діяльності, а з іншого, – проєктна культура зумовлює системний і динамічний розвиток педагогічної культури, оновлюючи її творчо-інноваційним змістом. Йдеться про розвиток проєктної культури, що ґрунтується на професійній та загальних компетентностях, педагогічних знаннях, уміннях, навичках, досвіді, майстерності, професіоналізмі й проявляється як самостійний вид культури у творчому проєктуванні інноваційної педагогічної діяльності. Професійна компетентність та професіоналізм (як складники професійної культури), спроможність та результативність їх прояву в педагогічній діяльності (педагогічна культура) детермінують вираження проєктної культури педагогічними працівниками на різних рівнях. Наприклад, здійснення проєктної діяльності в реалізації стратегічних завдань розвитку системи професійної освіти; розроблення й упровадження навчальних проєктних технологій в освітньому процесі; проєктування власного розвитку для реалізації індивідуальної життєвої траєкторії тощо.

Усвідомлення особистістю того, на якому рівні та у яких сферах суспільної практики вона може застосовувати потенціал проєктної культури, приводить до активізації самостійної діяльності, спрямованої на її розвиток. Здійсненню самоосвітньої діяльності передують наявність потреби в самоосвіті та самовдосконаленні, бажання до системного професійного розвитку та навчання

впродовж життя. Цілеспрямована самостійна діяльність сучасного педагога щодо розвитку проєктної культури передбачає першочергове проєктування власної траєкторії професійного розвитку з використанням можливостей закладу професійної освіти та системного «нарощування» нових знань і досвіду шляхом «виходу» за межі планових заходів щодо підвищення кваліфікації. Йдеться про повноцінне використання ресурсів інтравертної педагогічної системи в розвитку проєктної культури (вивчення позитивних практик педагогічних працівників (наставників); участь у роботі методичних комісій, шкіл наставництва, молодого педагога; обмін досвідом, взаємовідвідування, участь в інструктивно-методичних заходах тощо) та потенціалу екстравертної (відкритої) педагогічної системи (формальне та неформальне навчання, стажування, навчання упродовж життя на вищих рівнях освіти (магістратура, аспірантура), сертифікація у межах участі в проєктах всеукраїнського на міжнародного рівнів; організація дуального навчання, розвиток державно-приватного партнерства; партнерство і взаємодія між учнями, педагогами, адміністрацією, управлінськими структурами в освіті, батьками, роботодавцями, закладами освіти вищих рівнів, науковими установами та іншими громадськими організаціями тощо). Отже, особливість розвитку проєктної культури педагогічного працівника в умовах інноваційного поступу виробництва, техніко-технологічних змін та зростання вимог ринку праці полягає в усвідомленому плануванні та здійсненні самоосвітньої діяльності в інтравертній та екстравертній педагогічних системах, що характеризуються випереджувальністю, є відкритими для переосмислення та проєктування відповідно до нових вимог у сфері професійної діяльності та пріоритетних напрямів розвитку держави [8, с. 83].

Активний розвиток процесів стандартизації професійної освіти поступово модифікує традиційно-ідеальні способи та результати професійної підготовки на різносторонню проєктну діяльність із гарантованим досягненням цілей шляхом збагачення світогляду, набуттям нового досвіду, опануванням інноваційними засобами опрацювання й перетворення інформації тощо. Проєктування нового змісту професійної освіти є завданнями державного значення, серед яких: розроблення/перегляд та затвердження професійних стандартів, розроблення / оновлення освітніх стандартів і програм професійної (професійно-технічної) освіти за компетентнісним підходом та ін. Це вимагає визначення ролі та обов'язків (функцій) усіх сторін, органів та організацій, зацікавлених в участі у формуванні та розвитку національної системи кваліфікацій, у тому числі й педагогічних працівників, які, неперервно розвиваючи проєктну культуру, здатні в процесах стандартизації освіти забезпечувати: міжгалузеву комунікацію (здатність інтегрувати професії, здійснювати «метапереноси» із різних галузей знань й удосконалювати процеси у конкретній галузі); управління проєктами й процесами (брати на себе відповідальність не тільки за якість виконання своїх функцій, а й за організацію і результати проєктної діяльності); міжкультурність і відкритість (здатність знаходити способи вирішення проблеми на основі аналізу різносторонніх ідей, досвіду інших країн і культур та здійснювати найбільш доцільну їх інтеріоризацію); усвідомлення результатів діяльності на рефлексивній основі (розвивати навички рефлексії, приймати обґрунтовані рішення, уміти сконцентрувати увагу на теперішньому й прогностично вбачати майбутнє); мережність (масштабно використовувати інформаційно-комунікаційні технології); конструктивну роботу в команді, в тому числі й в умовах невизначеності, у швидкозмінюваних ситуаціях тощо [6]; випереджувальність щодо інтеграції теоретичних знань із активною практичною (виробничою) діяльністю на основі узгодженості між нововведеннями у сфері виробництва та їх віддзеркаленням у освітньому процесі [7, с. 190].

У цьому контексті особливістю розвитку проєктної культури педагогічних працівників є її інноваційно-діяльнісне спрямування на оновлення змісту професійної освіти відповідно до нормативних документів та інноваційних змін у галузях виробництва задля забезпечення якісної підготовки здобувачів професійної освіти.

Безпосередньо в процесі професійної підготовки проєктна культура педагогічного працівника проявляється в управлінні та реалізації навчальних проєктів, у доцільному застосуванні та модифікації інноваційних педагогічних технологій, серед яких і проєктні технології навчання. Застосування проєктних технологій у процесі професійної підготовки передбачає діяльність щодо визначення мети проєкту та її розвитку, добору методів мотивацій та стимулювання учнів до проєктної діяльності; застосування різних видів, методів та форм проєктної роботи; налагодження зворотного зв'язку із учасниками; внесення відповідних змін; досягнення результату тощо [10, с. 248].

Володіння проєктною культурою уможливує використання використання майстрами

виробничого навчання сукупності різноманітних методів і засобів навчання, що в результаті дають змогу організувати спільну діяльність із здобувачами освіти не тільки з опорою на кваліфікаційні вимоги до підготовки майбутніх фахівців, а розвивати такі риси характеру, як: самостійність, допитливість, соціальні навички, набувати досвіду дослідницької діяльності, формувати креативність мислення, інтелектуальні, інформаційні, комунікативні навички. Особливістю розвитку проєктної культури в цьому контексті є те, що педагогічні працівники значно розширюють спектр професійних ролей: видозмінюється роль викладача/майстра виробничого навчання на організатора, ментора, фасилітатора, консультанта, експерта, тренера, партнера та ін. [9]. Безумовно, що виконання педагогічним працівником різних професійних ролей передбачає самоаналіз рівня проєктної культури з позиції здатності управляти як власними емоціями, так і емоціями, поведінкою та діяльністю суб'єктів проєктної діяльності. Щодо розвитку проєктної культури як властивості особистості, то переосмислення досвіду й результатів проєктних активностей забезпечується рефлексивними процесами з метою самоуправління та саморозвитку, знаходженням причин виникнення помилок і труднощів, визначенням шляхів покращення якості проєктної діяльності та результатів. Означені процеси характеризують розвиток проєктної культури як персоніфікованої якості особистості, особливістю якого в психологічному аспекті є формування внутрішніх установок до її розвитку через аналіз та перетворення власного досвіду з наступною інтеріоризацією у нових моделях поведінки в професійному середовищі, у здійсненні інноваційно-проєктної діяльності у системі професійної освіти.

Висновки. Пріоритетність розвитку проєктної культури визначається сьогодні необхідністю реформування, відновлення та євроінтеграції всіх соціальних структур. Система професійної освіти характеризується плановими прогресами та поступовою реалізацією реформ, однак для відбудови країни, відновлення економіки та забезпечення добробуту суспільства у воєнний та повоєнний часи необхідними є довготривалі процеси збереження й примноження національної культури, нарощення кращих практик європейських культур, формування соціовідповідної системи професійної освіти із залученням інвестицій, запровадження дослідницьких проєктів розвитку інноваційного освітнього простору тощо.

Розвиток проєктної культури педагогічних працівників закладів професійної освіти є цілеспрямованим процесом їх усвідомленого професійного розвитку, що передбачає результативну перетворювальну діяльність щодо реалізації освітніх та виробничих нововведень відповідно до потреб особистості педагогічного працівника, здобувача освіти, закладу професійної освіти, культурних особливостей та економічних проблем.

Особливості розвитку проєктної культури педагогічних працівників закладів професійної освіти детермінуються принципами культуровідповідності та імплікаційності різновидів культур у сфері педагогічної діяльності й визначають розвиток досліджуваного феномену через усвідомленість морально-ціннісної системи й моральної культури суспільства та їх примноження результатами проєктної діяльності у сфері професійної освіти; взаємозалежність із педагогічною культурою та їх творчо-інноваційне взаємозбагачення; планування та здійснення самоосвітньої діяльності в інтравертній та екстравертній педагогічних системах; інноваційну діяльність щодо оновлення змісту професійної освіти задля забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців; розширення спектру професійних ролей у процесі проєктування та впровадження інноваційних педагогічних технологій; рефлексію результатів проєктної діяльності та прогнозування шляхів самовдосконалення для ефективного здійснення інноваційно-проєктної діяльності в системі професійної освіти.

Визначення особливостей розвитку проєктної культури педагогічних працівників закладів професійної освіти є основою для уточнення структури та обґрунтування змісту компонентів досліджуваного феномену, що потребує подальшого наукового пошуку.

Список використаної літератури

1. Енциклопедія освіти / НАПН України; голов. ред. В. Г. Кремень; редкол.: О. І. Ляшенко та ін. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер. 2021. 1144 с.
2. Ковальчук В. І. Роль інноваційної діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти в сучасних умовах ринку праці. *Інноваційна професійна освіта: електр. вид.* / Інститут професійної освіти НАПН України; за ред. В. О. Радкевич. Київ: ІПО НАПН України, 2022. Вип.1 (2): Науково-методичне забезпечення професійної освіти: матеріали XVI звітної Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 29 квітня, 17–20 березня 2022 р.). С. 130–132; URL: <https://conference.ivet.edu.ua/index.php/2022-1/issue/view/2/2> (дата звернення: 18.09.2022) (doi.org/10.32835/2786-619-X/2022/1.2).

3. Педагог професійного навчання: наказ Мінекономіки від 20.06.2020 №1182. URL: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=b68ab636-2845-41d2-b667-b67a0614b836> (дата звернення: 18.09.2022).
4. Про проект Стратегії розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2023 року: рішення колегії Міністерства освіти і науки України від 21.12.2020 №12/2-3. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/kolegiya-ministerstva/2020/12/Proyekt%20Stratehiyi%20rozvytku%20proftekhosvity%20do%202023.pdf> (дата звернення: 18.09.2022).
5. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки: розпорядження КМУ від 9.10.2021 № 1619-р. *Законодавство України* / Верховна Рада України: офіц. вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 18.09.2022).
6. Радкевич В. О., Лузан П. Г., Кравець С. Г. Стандартизація професійної освіти в контексті євроінтеграційних процесів. *Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України)*: зб. наук. праць. Київ: Видавничий дім «Сам», 2017. С. 259–267.
7. Слободяник О. В. Проектно-технологічний підхід у площині модернізації освітніх систем. *Освітній простір України*. 2018. № 13. С. 187–192. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/esu/article/view/3486/3966> (дата звернення: 18.09.2022).
8. Kravets S. A technology for developing professional competencâ of vocational training teachers. *Scientific Herald of the Institute of vocational education and training of NAES of Ukraine. Professional Pedagogy: collection of researches* / Institute of Vocational Education of NAPS of Ukraine; editorial board: V. O. Radkevych (head) et al. 2019. № 19. Pp. 80–85. URL: <https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/1/article/view/345> (дата звернення: 18.09.2022).
9. Modern technologies in the development of professional competence in teachers from professional (vocational) education schools / Radkevych V., Kravets S., Herliand T. та ін. *Journal of Physics: Conference Series, XII International Conference on Mathematics, Science and Technology Education (Icon-MaSTEd 2020)* (15-17 October 2020, Kryvyi Rih, Ukraine). 2021. Vol. 1840 012041. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/1840/1/012041/pdf> (дата звернення: 18.09.2022). doi:10.1088/1742-6596/1840/1/012041.
10. Monitoring and Usage of Project Technologies in Vocational (Vocational-Technical) Education Institutions / N. Kulalaieva, T. Gerliand, A. Kalenskyi та ін. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. 2020. Vol. 11, Is. 2. Pp. 243–259. URL: <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/brain/article/view/3003/pdf> (дата звернення: 18.09.2022). <https://doi.org/10.18662/brain/11.2/86>.

DEVELOPMENT FEATURES OF PEDAGOGICAL STAFF PROJECT CULTURE OF VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTIONS

Kravets Svitlana

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Senior Researcher Officer at the Laboratory of Foreign Systems of Vocational Education and Training, Doctorate Student of the Institute of Vocational Education
National Academy of Educational Sciences of Ukraine

Introduction. *The project culture development of pedagogical staff of vocational education institutions is aimed at increasing the indicators of intellectual growth of the state and achieving the well-being of public life in the wartime and post-war periods.*

Methods. *Analysis of scientific works, legislative acts and regulatory documents, induction and deduction, systematization and generalization were used.*

Purpose. *The article aims to justify the development of the project culture of the teaching staff of vocational education institutions.*

Results. *The article analyses the importance of project culture development of pedagogical staff of vocational education institutions, taking into account the current state of the vocational education system and the prospects for its development by social realities. It is found that the development of the project culture of pedagogical staff will contribute to the implementation of educational reforms with the attraction of investments aimed at the development of innovative educational reforms and research projects. The project culture development of pedagogical staff of vocational education institutions is a purposeful process of their conscious professional development, which involves effective transformational activities for the implementation of educational and production innovations by the needs of the personality of the pedagogical staff, the education applicant, the vocational education institution, cultural characteristics and economic problems.*

Originality. *The development features of pedagogical staff project culture of vocational education institutions are determined by the principles of cultural relevance and the implication of different cultures in the field of pedagogical activity.*

Conclusion. *Development features of pedagogical staff project culture of vocational education*

institutions: awareness and multiplication of the results of project activities of the moral and value system and moral culture of society; interdependence and creative and innovative mutual enrichment of project culture with pedagogical culture; planning and implementation of self-educational activities in introverted and extroverted pedagogical systems; designing the content of vocational education to ensure quality vocational training of future specialists; expanding the range of professional roles in the process of designing and implementing innovative pedagogical technologies; reflection on the results of project activities and forecasting ways of self-improvement for the effective implementation of innovative project activities in the system of vocational education.

Keywords: project culture, development features of project culture, pedagogical staff of vocational education institutions.

References

1. Kremen, V. H. (Ed.). (2021). *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of education]*. (2nd ed.). Kyiv: Yurinkom Inter. [in Ukrainian].
2. Kovalchuk, V. I. (2022). Rol innovatsiinoi diialnosti zakladiv profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity v suchasnykh umovakh rynku pratsi [The role of innovative activity of professional (vocational and technical) education institutions in modern conditions of the labor market]. Proceedings from XVI zvitna Vseukrainskoi naukovo-praktychna konferentsia «Naukovo-metodychne zabezpechennia profesiinoi osvity i navchannia» – The 16th reporting All-Ukraine. science and practice conference «Scientific and methodological support of professional education» (pp. 130–132). Kyiv: IPO NAES of Ukraine. URL: <https://conference.ivet.edu.ua/index.php/2022-1/issue/view/2/2>. [in Ukrainian].
3. Nakaz Minekonomiky «Pedahoh profesiinoho navchannia»: vid 20.06.2020 № 1182 [Order of the Ministry of Economy «Vocational education teacher» from June 20, 2020 № 1182]. www.me.gov.ua. URL: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=b68ab636-2845-41d2-b667-b67a0614b836> [in Ukrainian].
4. Rishennia kolehii Ministerstva osvity i nauky Ukrainy Pro proiekt Stratehii rozvytku profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity na period do 23 roku: vid 21.12.2020 № 12/2-3 [Decision of the board of the Ministry of Education and Science of Ukraine on the project of the Strategy for the development of professional (vocational and technical) education for the period up to 23 years from December 21, 2020, № 12/2-3]. mon.gov.ua. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/kolegiya-ministerstva/2020/12/Projekt%20Stratehii%20rozvytku%20proftekhosvity%20do%202023.pdf> [in Ukrainian].
5. Rozporiadzhennia KМУ Pro skhvalennia Kontseptsii Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy rozvytku profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity na 2022-2027 roky: vid 9 hrud. 2021 r. № 1619-r. [Order of the CMU on the approval of the Concept of the State Targeted Social Program for the Development of Professional (Vocational and Technical) Education for 2022-2027 from October 9, 2021 № 1619]. zakon.rada.gov.ua. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2021-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].
6. Radkevych, V. O., Luzan, P. H. & Kravets, S. H. (2017). Standartyzatsiia profesiinoi osvity v konteksti yevrointehratsiinykh protsesiv [Standardization of Professional Education in the Context of European Integration]. *Naukove zabezpechennia rozvytku osvity v Ukraini: aktualni problemy teorii i praktyky – Scientific support for the development of education in Ukraine: actual problems of theory and practice*, (pp. 259–267). Kyiv: Vydavnychiy dim «Sam». [in Ukrainian].
7. Slobodianyuk, O. V. (2018). Proektno-tekhnologichnyi pidkhid u ploshchyni modernizatsii osvitnikh system [Project-technological approach in the field of modernization of educational systems]. *Osvitnii prostir Ukrainy – Educational space of Ukraine*, 13, 187–192. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/esu/article/view/3486/3966>. [in Ukrainian].
8. Kravets, S. (2019). A technology for developing professional competencã of vocational training teachers. In V. O. Radkevych (Red.) *Scientific Herald of the Institute of vocational education and training of NAES of Ukraine. Professional Pedagogy: collection of researches*, 19, 80–85. URL: <https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/1/article/view/345>
9. Radkevych, V., Kravets, S., Herliand, T., Radkevych, O., & Kozak, A. (2021). Modern technologies in the development of professional competence in teachers from professional (vocational) education schools. *Journal of Physics: Conference Series, XII International Conference on Mathematics, Science and Technology Education, 1840* 012041. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/1840/1/012041/pdf>
10. Kulalaieva, N., Gerliand, T., Kalenskiy, A., Romanova, H., & Miroshnichenko, V. (2020). Monitoring and Usage of Project Technologies in Vocational (Vocational-Technical) Education Institutions. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 11(2), 230–242. (<https://doi.org/10.18662/brain/11.2/86>).

Отримано редакцією 22.09.2022 р.